

بررسی خواص ضد جهشی و ضد سرطانی لیمو شیرین *Citrus Limon*

ملیحه انتظاری^۱، احمد مجد^۲، فتح... فلاحیان^۳، صدیقه مهربابیان^۴، مهرداد هاشمی^۵

^۱ دانشجوی دکتری سلولی تکوینی، گروه زیست شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران

^۲ استاد، گروه زیست شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال

^۳ استاد، گروه زیست شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران

^۴ دانشیار، گروه میکروبیولوژی، دانشکده علوم پایه، دانشگاه تربیت معلم

^۵ استادیار، ژنتیک مولکولی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران

چکیده

سابقه و هدف: در حال حاضر سرطان یکی از عوامل مرگ و میر در جهان می‌باشد. بسیاری از مواد شیمیایی جهش‌زا باعث مرگ میلیون‌ها بیمار سرطانی هستند. امروزه دانشمندان در حال بررسی و پیدا کردن مواد غذایی طبیعی هستند که بتوانند از بروز سرطان پیشگیری کنند. در این تحقیق، خواص ضد جهشی و ضد سرطانی آب میوه لیمو شیرین مورد بررسی قرار گرفت.

روش بررسی: در این تحقیق تجربی، سلول‌های سرطانی آستروسیتوما ی انسانی در محیط DMEM (Gibco) بعلاوه ۱۰٪ سرم جنین گاوی (FBS: Fetal Bovine Serum)، L-گلوتامین، پنی سیلین و استروپتوما یسین در دمای ۳۷ درجه به مدت ۲ روز کشت و سپس با آب میوه لیمو شیرین تیمار شدند و توان زیستی سلول‌ها با روش MTT ارزیابی شد. همچنین خواص ضد جهشی و ضد سرطانی آب میوه لیمو شیرین بر حسب روش استاندارد سنجش جهش برگشتی (آزمون ایمز) مورد بررسی قرار گرفت. برای انجام آزمون ایمز، از سوش سالمونلا تیفی موریوم TA100 استفاده شد که جهشی در ایران هیستیدین خود دارد و جهت رشد نیازمند به منبع هیستیدین خارجی می‌باشد. سوش مذکور در مقابل مواد سرطان‌زا (آزید سدیم) ایجاد کلنی برگشتی می‌کند.

یافته‌ها: در روش MTT، سلول‌های سرطانی آستروسیتوما ی انسان مرگ سلولی معنی‌داری را نسبت به گروه‌های کنترل نشان دادند ($p < 0.01$) در آزمون ایمز، آب میوه از موتاسیون برگشتی جلوگیری نمود و درصد بازدارندگی در سنجش ضد جهشی لیمو شیرین نیمه رسیده ۷۱/۷٪ و لیمو شیرین رسیده ۳۴/۴٪ و این میزان در سنجش ضد سرطانی زایی در لیمو شیرین نیمه رسیده ۸۳/۳٪ و لیمو شیرین رسیده ۵۰٪ بود.

نتیجه‌گیری: در این بررسی برای اولین بار خواص ضد جهشی و ضد سرطانی آب میوه لیمو شیرین مشخص گردید و این اثر در لیمو شیرین نیمه رسیده بیشتر از اثر لیمو شیرین رسیده بود.

واژگان کلیدی: ضد جهشی، ضد سرطانی، لیمو شیرین، سلول‌های سرطانی آستروسیتوما ی انسان، آزمون ایمز

مقدمه

برآوردهای انجام شده ممکن است بیش از ۷۵٪ سرطان‌ها دارای منشأ محیطی باشند (۱،۲). آسیب‌ها و تغییرات ژنتیکی ایجاد شده در توالی DNA و بروز جهش در ژنها و دیگر تغییرات در ساختار کروموزومی در سرطان‌زایی نقش بسزایی دارند (۳). بسیاری از مواد جهش‌زا و سرطان‌زا از طریق رادیکال‌های آزاد از جمله گونه‌های اکسیژن واکنش‌گر (ROS: Reactive Oxygen species) اثر تخریبی خود را نشان می‌دهند. موادی که به عنوان آنتی‌اکسیدان عمل می‌کنند،

در حال حاضر سرطان یکی از علل عمده مرگ و میر در جهان می‌باشد که در اثر عوامل مختلفی از جمله مواد جهش‌زا و مواد شیمیایی سرطان‌زا در محیط بوجود می‌آید. بر طبق

آدرس نویسنده مسئول: تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، گروه زیست شناسی، ملیحه

انتظاری (email: entezarimail@yahoo.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۷/۲/۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۷/۵/۱۲